

Seksuaalikysymysten puheeksiottamisesta Monikulttuurisesta näkökulmasta

**Esimerkkejä, miten teoria on elänyt konkreettisisissa
tilanteissa**

Puheeksi ottamisen taustaa: ratkaisu- ja voimavarakeskeisen työn periaatteita ja eettisiä lähtökohtia, kokemuksia matkan varrelta

- **Sosiaalinen konstruktionismi:** kieli todellisuuden ja identiteetin rakentajana, käsitteet/nimet asioille
- **Miten löytää yhtymäkohdat eri kansallisuuksien omiin toiveikkuutta herättäviin tarinoihin** (kuin häpeä, syyllisyys)
- **Elämän merkityksellisyys, uskomusten ja todellisuuden suhde:** esim. Seksuaalisuutta, seksuaalisoikeuksia, seksiä koskevat uskomukset ja puheeksi ottamisen säännöt
- **Toiveikkuuden maailma: pienet askeleet**
- **Ongelma- ja kompetenssikieli:** miten kohtalo vaikuttaa, miten voi itse vaikuttaa omaan elämään
- **Metataso:** miten elämä sinänsä on arvokas

miten keskustella rohkaisevasti: ratkaisu- ja voimavarakeskeisyys viitekehyksenä

- Jos ei ole kieltä, on tunnetta, kekseliäisyyttä
- *Voi olla dialogissa kokemuksen kautta, sen vuorovaikutuksen kautta, jota on*
- *Luottamuksen rakentamiselle tarvitaan aikaa*
- *”Mulla on sellainen asia, josta haluaisin puhua”, asiakas aloittaa*
- *”onko nyt aika puhua tästä seksuaaliterveyden kohdasta/ mistä erityisesti nyt tahdot puhua”, työntekijä aloittaa*
- Voimavaraistava työtapa on maahanmuuttajien kanssa erityisesti naisen osalta emansipaatiota (ei riitä yksilötyö, vaan pariskunnat ja suvut), usein työntekijä avaa tabuja, voi kantaa salaisuutta
- Miten toimia niin, että uusi kulttuuri mahdollistaa pariskunnalle ja esim. miehille uuden roolituksen, ei menetä kasvoja

Kokemuksia hankkeessa

Tulee tarkkaan miettiä käsitteet, joita avaa ja konkretisoi: Seksuaalisuus, seksi, seksuaalinen identiteetti, parisuhde, seurustelu

Mistä erityisesti olisi hyvä puhua...

Miten tämä asia on teidän kulttuurissa, voitko puhua, tässä saat puhua

Minulla on tuntemuksia, saako olla?, varsinkin naiset kysyvät

Seksuaalisuuden osalta kaksinkertainen sensitiivisyys: kulttuurien erilaisuus ja seksuaalisuus teemana

Miten puhua sellaisesta, jolle ei ole käsitteitä tai joka mullistaa koko oman olemassaolon, muuttaa kulttuurisia koodeja

Keskustelun lisäksi konkreettisen arjen vahvistaminen

- Luodaan voimavaratodellisuutta kahdella tavalla:
- a) keskustelussa: positiivinen kieli, uudelleenmäärittely, positiiviset poikkeukset, yrittämisen ja toimivien asioiden kartoittaminen
- Kuuntelu, myötäeläminen, kysyminen
- b) toimintana: keskitytään asioiden eteenpäin viemiseen, tehdään asioita, jotka vahvistavat arkea, tehdään sopimuksia, kokeillaan, toimitaan tavoitteellisesti
- Mieti kontekstia: mihin voit vaikuttaa, tiedon antaminen, uskomusten haastaminen (esim. Suomessa voi puhua myös omista huolista ja vaikkapa mielenterveydestä olematta hullu)

Ratkaisu- ja voimavarasuuntautuneelle työlle on ominaista

- **Asiakaslähtöisyys.** Asiakas asettaa itse omat tavoitteensa sen sijaan, että joutuisi hyväksymään asiantuntijoiden määrittelemät tavoitteet.
- Sanoita, mihin toiminta perustuu ja miksi toimitaan tietyllä tavalla
- Voi olla haaste, sillä monet tottuneet auktoriteetteihin ja heillä ei ole kokemuksena omaa mielipidettä, ei ole ollut lupa puhua
- Tarkenna oma roolisi: mitä voin auttaa ja miten
- Mies- ja naisnäkökulma: tiedon jakaminen ja voimavaraistaminen
- Luottamuksen rakentaminen: käytä aikaa, sensitiivisyys
- **Tavoitelähtöisyys ja tulevaisuussuuntautuneisuus.** Keskusteluissa painopiste on tavoitteissa ja siinä miten asiakas voi ne saavuttaa. Monilla maahanmuuttajilla on Eri aikakäsite ja mielellinen tempo
- Haaste: on opeteltava löytämään tavoite, jos ei koskaan ole sitä tarvinnut

Ominaista: keskustelun rakentaminen ja tekeminen: *Mikä tuo sinulle onnellisuutta, iloa* *Miten tätä kokemusta voisit nyt liittää tähän tilanteeseen*

- **Voimavarakeskeisyys:**
Tutkitaan ja hyödynnetään asiakkaan kykyjä, taitoja ja osaamista käsillä olevan pulman ratkaisemisessa tai tavoitteiden saavuttamisessa. Menneisyyttä tarkastellaan yhtenä elämänvaiheena, myös traumaista voi selvittää

- **Poikkeuksien ja edistyksen huomioiminen.** Tutkitaan erityisesti niitä aikoja ja hetkiä, jolloin vaikeudet ovat paremmin hallinnassa tai jokin tavoite toteutuu vaikka osaksikin. Tärkeää on kartoittaa tavoitteen suuntaan tapahtuvaa edistystä.
- *Mitä pientä edistystä huomaat nyt jo tapahtuvan*

ajattelulle on ominaista

- **Myönteisyys, luovuus, leikillisuus ja huumori.** Tämä työmuoto tukee asiakkaan vahvoja puolia. Uusien näkökulmien syntymisen lisäksi oleellista on ideoida ja testata vuorovaikutussuhteessa erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja: positiivinen uudelleenmäärittely, uskomusten purkaminen, kulttuurien koodi huumorissa
- **Uudelleenmäärittely:** asioiden -/+ puolet, mitä ko. asialla on sinulle sanottavaa armollisesti ja kannustavasti
- **Hyödyntäminen ja konstruktiiivinen näkemys.** Ratkaisukeskeinen työtapa on salliva ja siinä voidaan vapaasti liittää muista työmuodoista lainattuja ideoita

ajattelulle ominaista

- **Yhteistyö ja kannustus.** Asiakkaan verkostot ja läheiset nähdään voimavarana ja pulmia voidaan ratkoa yhteistyössä heidän kanssaan. Suvun voima, vaikka ei ole paikalla, on kuitenkin mielessä
- Tärkeä osa työtä on aito myönteinen palaute sekä ansion ja kiitosten jakaminen edistyksestä eri osapuolille.
- Suvun auktoriteetit ja sisäiset rakenteet: miten ottaa tarvittaessa mukaan työskentelyyn, esim. naisten emansipaatio- ajattelu tai toisaalta naisten/ lasten suojele

Kysymyksiä, joilla houkutellaan ratkomaan pulmia

- mitä elämässäsi on sellaista, mitä/ minkä haluat jatkuvan
Miten elää tässä hetkessä, jos ei ole tietoa jatkosta
- mihin haluat muutosta, mitä voit muuttaa
- minkälaista muutosta haluat
- mistä huomaat/ mistä muut huomaavat, että muutos on alkanut/ on tapahtunut
- ketkä muut voivat vaikuttaa tilanteen helpottumiseen

Asiakasohjauksen kysymysmalleja: toiveikkuuden rakentaminen

- ihmekysymykset: *jos tapahtuu ihme, ja tilanne helpottuu/ ongelma poistuu, miten silloin asiat olisivat*
- Kuka huomaan ihmeen, mitä silloin teet, miten toimit pitää liittää kontekstiin, tilanteeseen, ei ole leikki

* ihmekysymyksen tehtävä:

- ajattelun avartaminen
- toivon lisääminen
- asiakkaan voimavarojen arvioiminen
- *Mitä ihmeen kaltaista jo nyt tapahtuu*

Ongelmien vakavuuden konkretisointi

- **asteikkokysymys: asteikolla 1-10, mikä on tilanteen vakavuus (joko 10 tai 1 vakavin tilanne), toiminut**
- **tarjoaa tilaisuuden konkretisoida**
- **voidaan tutkia eri osapuolinen näkemyksiä, tulkintoja**
- **tutkitaan voimavara- ja ongelmatodellisuutta**

motivointi, harjoitus

- Kun tämä keskustelu on sujunut hyvin, mistä meidän on ollut hyvä jutella?
- Mitä odotat minulta työntekijänä tässä asiassa
- Kerro tilanteesta, kuinka vakava asteikolla 1-5, mitä ko numero tarkoittaa
- Mitkä on toiminut edes hivenen, onnistuu
- Mikä olisi tavoitteesi ko. asteikolla
- Miten sen suuntaista jo hivenen tapahtuu
- Toistaminen
- Älä neuvo

Hyväksi havaittuja kokemuksia keskusteluista

- **keskustelussa on rakenne:** rohkaiseva aloitus, tavoitteiden yhdessä rakentaminen, huolesta/pulmasta keskustelu (sekä että maailma), sopimusten tekeminen ja jatkosta sopiminen (selkeästi kuka tekee ja mitä)
- **käsittely asteikolla:** keskustellaan konkreettisesti, kuullaan eri osapuolia
- **keskustelun kontekstointi:** missä ollaan nyt ja mitä seuraavaksi tapahtuu
- **selkeä vetovastuu työntekijällä**
- ihmekysymyksen rinnalla vaikeissa tilanteissa **onnettomuusodotukset:** *mitä tapahtuu, jos emme tee mitään tai mikä olisi pahinta, mitä voisi tapahtua*